

Meten is Weten

KNSA-bijeenkomst d.d. 22-06-2022

Alles stond in de steigers om elkaar op 22 juni sinds lange tijd weer fysiek te ontmoeten. De boerenprotesten en corona wierpen helaas roet in het eten. Razendsnel werd het programma naar een online bijeenkomst omgezet, waarna we opnieuw allemaal achter onze computer kropen om ons digitaal te laten inspireren door de sprekers van deze middag.

In dit verslag vind je een overzicht van alle presentaties en workshops die allen antwoord geven op de onderstaande vragen:

---

*WELKE DATA VERZAMELEN WE?
WAT DOEN WE MET DEZE DATA?
HOE RAPPORTEREN WE HIEROVER?*

Belangrijke mededelingen

Marije Brouwer-Borghuis trapte de bijeenkomst af met een hartelijk welkom en enkele belangrijke mededelingen:

Belangrijk om te weten

- Communicatie met kennisteam zal voornamelijk via sociaal domein gaan verlopen. Belangrijk om dus lid te worden.
- 25 januari 2023 en 14 juni 2023 volgende bijeenkomsten. Voorlopige tijd 13.00-17.00 uur
- Vragenlijst na afloop van de bijeenkomst graag invullen

Ben je nog geen lid van 1 Sociaal Domein van het Kennisnetwerk? kan [via deze link](#).

Heb je de evaluatie nog niet ingevuld? Klik dan [hier](#).

Measuring outcome of school refusal interventions – Why and how?

Door Johan Strömbeck

Waarom wil je outcome meten en hoe doe je dat dan? Deze twee vragen stonden centraal in de presentatie van Johan Strömbeck.

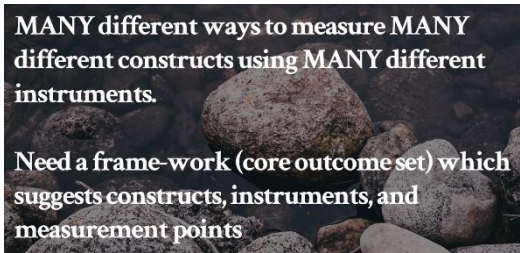
Er zijn verschillende redenen te benoemen waarom je outcome zou willen meten:

- Wetenschappelijke redenen
- Ethische redenen
- Financieel oogpunt
- Ontwikkeling van een interventie

Johan gaf ons in zijn presentatie een duidelijke boodschap mee: **LESS IS MORE!**

Er zijn heel veel verschillende manieren om heel veel verschillende outcome te meten, evenveel constructen die je kunt meten evenals instrumenten om dit te meten.

Een core outcome set helpt om verschillende interventies met elkaar te kunnen vergelijken en bestaat uit constructen, instrumenten en meetmomenten.

MANY different ways to measure MANY different constructs using MANY different instruments.

Need a frame-work (core outcome set) which suggests constructs, instruments, and measurement points

Daarnaast kwam een aantal belangrijke uitgangspunten aan bod, die Johan illustreerde door zijn eigen ervaringen en outcome onderzoek te delen:

- Start met een plan voor het meten en outcome: wat voor soort outcome wil je genereren?
- Werk met een gedeelde definitie van schoolweigering
- Bedenk het doel en wat je met de resultaten gaat doen
- Wat wil je meten?
- Hoe wil je dit meten?
- Wie vraag je?
- Wanneer vraag je dit?

Op INSA website zijn de [artikelen](#) te vinden waar Johan naar verwijst in zijn presentatie, evenals een aantal [vragenlijsten](#). Sommige lijsten zijn naar het Nederlands vertaald.

Q&A

Zou het ook nuttig kunnen zijn om leerkrachten te bevragen?

Zeker, omdat deze het kind vaak zien. Wij hebben het niet gedaan om het simpel te houden: Less is more. Je kunt bv. ook kijken of je soms bepaalde zaken wel op casusniveau wil meten, omdat dit relevant is voor die specifieke casus en betrokkenen. Tip: Houd het hanteerbaar.

How did you come from data to the results in the reports? You can have many interpretations from different people or even the same people by looking at the same data.

We vergeleken alleen voor en na data van dezelfde personen. Schoolaanwezigheid meten vraagt om afspraken over je cut-off scores. Ook hier kun je een voor en na vergelijk van maken. En kijken voor hoeveel leerlingen dat effect bereikt is.

Workshop 1: Outcome zichtbaar maken

Vanuit het NJI ging Lieke Salomé, adviseur bij het NJI, in gesprek over welke stappen je kan zetten om de directe uitkomsten (outcome) van een interventie of aanpak zichtbaar te maken en hiervan te leren en verbeteren.

In de workshop is concreter ingegaan op dat wat in de plenaire sessie van Johan Strömbeck al aan bod kwam. Naast zicht hebben op waarom je outcome wil meten en wat je met de uitkomsten wil gaan doen is er extra aandacht besteed aan de volgende drie elementen:

1. Ten eerste het verschil tussen beleidsdoelen, of maatschappelijke resultaten zoals we ze ook wel noemen, en outcome. Een beleidsdoel, bijv. 50% minder thuiszitters in/op deze school/gemeente/regio is iets waar je met zijn allen verantwoordelijk voor bent. Hier is curatieve en preventie inzet voor nodig die met meerdere partners dan enkel jouw interventie behaald kan worden op de lange termijn. Het is goed om dit scherp te hebben en te bespreken met alle betrokkenen. Outcome is het directe resultaat van deze interventie(s), oftewel van het aanbod.
2. Om te weten of we de dingen goed doen moeten doelen niet alleen concreter worden gemaakt in indicatoren, maar is ook een interne norm stellen van belang. Deze norm helpt je om scherper te analyseren wat je van de resultaten vindt en wat je anders wil doen.
3. Outcome stopt niet bij dataverzameling en resultaten. Het voeren van een duidingsgesprek is erg belangrijk. Het gaat dan om het samen duiden van de resultaten aan de hand van vier vragen: Herkennen we de resultaten? Wat vinden we ervan? Kunnen we het verklaren? Wat kunnen we verbeteren?

In de workshop is het proces van werken met outcome doorlopen van doel scherp krijgen, indicatoren bepalen, monitoring en duidingsgesprek. De deelnemers hebben in groepjes van twee een eerste vingeroefening gedaan om de doelen van de interventies te bespreken. Hiermee is een eerste praktische stap gezet om hier zelf mee aan de slag te gaan.

Workshop 2:

Jacolien Kaljouw, gedragswetenschapper Onderwijszorg & Specialistisch Ambulant bij Timon Jeugdzorg, informeerde ons over de opzet en uitkomsten van haar onderzoek naar de effecten van MDFT bij jongeren met schoolweigering. Deze interventie is gebaseerd op het ecologisch model dat zegt dat er een wisselwerking bestaat tussen verschillende domeinen die samen een instandhoudend patroon (kunnen) vormen.

In haar onderzoek heeft Jacolien gebruik gemaakt van de onderstaande data:

- Registratie van aanwezigheid
- Voormeting en nameting na 10 weken behandeling
- CBCL, YSR, GVL
- Kwalitatieve analyse d.m.v. dossieranalyse
- Interviews met therapeuten en trajectbegeleiders.

Het bleek lastig om de kwantitatieve data te verkrijgen. Daarom is gekozen voor bovenstaande dataset, waarbij een minder groot beroep gedaan wordt op de participanten. De kwalitatieve data werd door Jacolien als zeer verrijkend ervaren.

Op basis van haar onderzoek doet Jacolien onderstaande aanbevelingen

AANBEVELINGEN

ONDERZOEK	PRAKTIJK	OPLEIDINGEN
MET MEER DEELNEMERS: NAAR EFFECT MDFT BIJ MILD SW EN NAAR EFFECT VAN MDFT-OZC BIJ ERNSTIG SW	BIJ ERNSTIG EN LANGDURIG SW (15-60%) AANGEPASTE ONDERWIJSSETTING	TRAINING VOOR GEZINSBEHANDELAREN EN WIJKTEAMMEDEWERKERS: KENNIS OVER VERSCHILLENDE VORMEN VAN SCHOOLVERZUIM
ONDERZOEK NAAR EFFECT SCHOOLPROBLEMEN OP OUDER-KIND RELATIE	MDFT COMBINEREN MET AMBULANTE ONDERWIJSZORGTRAJECTEN	KENNIS OVER VALKUILEN ZOALS ÉÉNZIJDIG INTERVENIËREN OP GEZINSDOMEIN, AFDWINGEN VAN GEDRAG BIJ JONGERE EN OUDERS
	BIJ ANGST EN/OF DEPRESSIEVE KLACHTEN VOORAFGAAND THERAPIE, BIJV CGT	

en geeft zij een aantal concrete tips

CONCREET

- VRAGENLIJSTEN BETER BENUTTEN VOOR DE INHOUD: VERRIJKING VAN ANALYSE
- ROL VAN TRAJECTBEGELEIDER GROOT GEMAAKT: TROUW BLIJVEN IN BIJVOORBEELD TOPS-PROGRAMMA, MENTORGESPREKKEN, AFNEMEN VRAGENLIJSTEN BIJ JONGERE
- ONDERWIJS-ZORG: NIET ALLEEN ONDER 1 DAK, MAAR ECHT INTEGRAAL WERKEN (PROCES)
- OUDERS ZIEN ALS DESKUNDIGE: WAT HEBBEN ZIJ AL GEPROBEERD? WAT VOELEN ZIJ INTUÏTIEF AAN?
- MEERVOUDIG PARTIJDIG: NIET FOCUSSEN OP GEDRAGSVERANDERING BIJ BESCHERMENDE OUDER MAAR DEZE ONDERSTEUNEN EN BESCHERMING ZIEN ALS IETS DAT HULPVERLENING EN/OF ONDERWIJS HEEFT LATEN LIGGEN.
- ALS ONDERWIJSZORG DIT VV OPPAKT KUNNEN OUDERS OOK WEER GESTIMULEERD WORDEN OM EEN ANDER STAPJE IN HET PATROON VAN STRIJD OF BESCHERMING TE ZETTEN.

Workshop 3:

Rinda Verheij (Intern begeleider Trajectvoorziening Het Tij) nam ons mee in de stappen die zij hebben doorlopen bij het ontwikkelen van een monitoring op uitkomsten en proces voor de onderwijsinterventie Het Tij.

Wat werkt aan Het Tij?

“Korte lijnen met alle betrokkenen, ruimte voor de leerling en zijn of haar ondersteuningsbehoefte. Accenten leggen op zaken die wel lukken. Kijken naar de mogelijkheden”

Er zijn veel vragen die moeten worden beantwoord voorafgaand aan de opstart van het arrangement. Het werken vanuit verschillende pijlers ondersteunt de duurzaamheid van het arrangement. Als een van de pijlers wankelt, dan heb je kans dat het arrangement omvalt, verwatert of van koers wijzigt.

In 't Tij is gewerkt met de door Simone Saphati ontwikkelde pijlers en kritische succesfactoren:

1. Principiële pijler

Visie, verantwoordelijkheid, draagvlak, status

2. Inhoudelijke pijler

Doelgroep, aanpak, personeel

3. Voorwaardelijke pijler

Planning, huisvesting, financiën

4. Communicatie pijler

Communicatie, PR

Aan de hand van de kritische succesfactoren is een monitor opgezet waar diverse betrokkenen aan meegewerkt hebben, waaronder ook jeugdzorg. Deze monitor bevatte vragen naar visie, professionaliteit van mentoren, aanpakken, voldoende zicht op ambities voor jongeren, zicht op perspectief voor de jongeren, financiën, huisvesting, etc. en bevatte zowel harde kengetallen als zachtere gegevens, zoals observaties en afname van klachten. De uitkomsten van de monitor zijn visueel gemaakt voor de verschillende fasen waarin het project zich bevond. Dit leverde steeds aanknopingspunten op voor het vervolg.

Overzicht accenten voor de ontwikkeling van een onderwijsarrangement

	Kritische succesfactor/ Fase	Vorbereiden	Starten	Verbeteren	Volgen
Principiële pijler	Visie				
	Verantwoordelijkheid				
	Draagvlak				
	Status				
Inhoudelijke pijler	Doelgroep				
	Aanpak				
	Personeel				
Voorwaardelijke pijler	Planning				
	Huisvesting				
	Financiën				
Communicatie pijler	Communicatie				
	Public relations				

 Voortdurende alertheid en actie als daarvoor aanleiding is. Door de coördinator of procesbewaker.

 Regelmatige bespreken tijdens werkoverleg met werkgroep of directie.

 Iets meer dan standaard aandacht (2 à 3 keer per jaar).

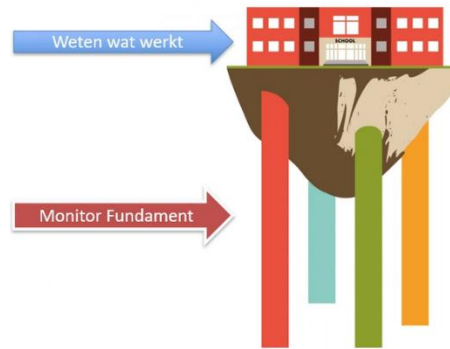
 Standaard: opgenomen in de jaarcyclus van kwaliteitszorg (1 keer per jaar). Op die manier is het arrangement ingedaald in de schoolorganisatie.

Nu het fundament van het project voldoende geborgd is verschuift de monitor van interventieniveau naar alleen leerlingniveau. Middels de wegwijzers uit het weten wat werkt onderzoek wordt een krachtenveldanalyse gemaakt, waarmee inzichtelijk gemaakt wordt met welke inzet het grootste effect wordt gegenereerd.

Tips vanuit Rinda:

- Informeer ouders tijdig wat je als interventie kan bieden.
- Deel niet alleen perspectieven, maar check op meerdere momenten bij ouders hoe zij hier tegenaan kijken.

Fundament Onderwijsarrangement

Discussiegroep

In een discussiegroep onder leiding van Johan Strömbeck en Marije Brouwer-Borghuis naar aanleiding van de plenaire indeling is in klein comité doorgepraat over de mogelijkheden die er zijn om uitkomsten te bepalen bij interventies voor jongeren met ernstige schoolweigerings/schoolverzuim en welke wensen en ideeën er vanuit de interventies hierover bestaan. Er is gesproken over welke data professionals nu verzamelen binnen hun interventie (zoals data over schoolaanwezigheid en standaard ROM vragenlijsten) en hoe ze die data kunnen aanvullen met andere data om inzichtelijk te maken welk effect hun programma/interventie heeft. Professionals geven aan dat tijd een belangrijke belemmering is, als ook de benodigde hoeveelheid participanten om iets te kunnen zeggen. Het zou fijn zijn als iemand hier binnen een interventie specifiek mee belast is, of dat een student dit als onderzoek oppakt. Johan Strömbeck benadrukt om het overzichtelijk en simpel te houden, je kunt al starten met een vrij simpel design van voor- en nameting.